

ÇETİN
ÜNSALAN

artihaber27@gmail.com

Borç dolarla hovardalık

Merkez Bankası dolar kurundaki yükselişi durduramayınca beşinci kez müdahale etti. Son madahalenin de 2 milyar dolarlık bir büyüklüğe sahip olduğu belirtiliyor. Böylece son dönemde 6 milyar dolar daha toplamda havaya gitmiş oldu.

Daha kötüsü bu manevra işe de yaramadı. Yani dolar / TL kuru, Türk Lirası'nın aleyhine yükselmeye devam ediyor. Tüm bunları da bir takım spekülasyonlara bağlama ısrarından vazgeçmiyorlar.

Oysa temeldeki sorun, ekonomi ile kavga etmekten başka bir anlam taşıyor. Zaten ülkedeki üretimsizlikten kaynaklanan ve ithalata dayalı yapının getirisi olan dolar kuru ve enflasyon açmazını okumamakta ısrar edenler, bir de dünyadaki eğilimin tersine faiz silahını da yanlış kullanıyorlar.

Yanlış derken, Kemal Sunal'ın filmindeki gibi Rus Ruleti oynayıp, karşısındakinin yerine kendi kafasına silahı dayayan bir Türkiye fotoğrafıyla karşı karşıyayız. Mesele o kadar büyüdü ki, susanlar bile konuşmaya başladı.

En temel çıkış TÜSİAD'tan geldi. TÜSİAD, "Genel kabul görmüş iktisat bilimi kurallarına hızla dönülmeli" çağrısını yaptı. Aslında ortaya konulan faiz düşerse enflasyon düşer tezinin bir saçmalaktan ve iksitatta karşılığı olmayan bir eğilimden ibaret olduğunu ve sadece zarar verdiğini söylememek için kibarca uyarıda bulunmuş da diyebiliriz.

Bir diğer çıkışta bulunan isim de İstanbul Sanayi Odası Başkanı Erdal Bahçıvan'dan geldi. İSO Başkanı, faiz ile ilgili akıl dışı ısrarını sürdüren ekonomi yönetiminin ardından dolar satmasını şu cümlelerle değerlendirdi:

"Dün faiz indirimine giden Merkez Bankası'nın, bugün elindeki kıymetli döviz kaynaklarını piyasaya sürmesini şaşkınlıkla izliyoruz."

Daha kötüsü ne biliyor musunuz? Merkez Bankası'nın elinde döviz kaynağı bulunmuyor. Kendi açıklamasına göre eksi 37 milyar dolarda gezen rezervleri, geri ödemesinde nasıl taahhütler altına girdiğimiz belli olmayan swap anlaşmalarıyla artıda gösterme uğraşısı içinde.

Böylesi müdahalelerde de yüksek ihtimalle swap anlaşmasından gelen paraları piyasaya sürüyor. Elbette etki etmediği için de, onlar da piyasanın alım yaptığı noktada kaybolup gidiyor.

Dün 128 milyar doların nasıl gittiğini açıklayamayanların, arka arkaya 'kasada, harcanmadı, öyle bir para hiç olmadı, bakın yerine koyduk'tan başlayarak çelişkili açıklama paylaşanların, ders almadığı o kadar belli ki; 6 milyar dolar daha harcadılar.

Doların elde avuçtakini basarak durdurulamayacağını anlayamayan, buna karşılık faiz düşürerek de dolar kurunun TL karşısında değer kazanmasını tetikleyenlerin 'ekonomide bir şey deniyoruz' söylemleri arasında yarattığı zarardan bahsediyoruz.

Yani kısacası dün parasal genişleme sırasında, insanlara kredi verip sahte zenginlik yaratarak, el parasıyla bugün bayram anlatanlar, bugün de borç parayla doları durdurmak için hovardalık yapıyorlar.

Anlaşılan o ki, ekonomide yeni bir şey denenmiyor. Sadece ikinci Berat Albayrak döneminin sonuçlarını yaşıyoruz. Elbette yine topluca zarar görenek...

Merkez Bankası yöneticisi: Kurumda liyakat bitti!

Ekonominin nereye gittiğini konuyla doğrudan ilgili kurumların temsilcileri de görmüyor. Son üç günde TOBB, TÜSIAD, MÜSIAD, İSO başkanlarının yaptığı değerlendirmeler genel şaşkınlığı ortaya koyuyor.

TOBB: "Acil önlem alın", TÜSIAD: "Bilime dönün", İSO: "Şaşkınlıkla izliyoruz", MÜSIAD: "Sadece döviz kuruna bakmayın".

Aslında MÜSIAD da ağlıyor ama gözyaşlarını içine döküyor. Sadece döviz kuruna bakmayın demek, orası felaket ama tutulacak başka yerler var anlamına da geliyor.

Saray'a göre kasım, aralık aylarında bütün zamlar yapıldı, acı kararlar alındı. Ocak ayından itibaren iyi haberler gelmeye başlayacak. Oysa hiçbir gösterge bu yönde işaret vermiyor.

Ekonomideki gidiş herkesi etkiliyor. Olumsuzlukları muhalefet etme havasında aktarmıyoruz. Kaldı ki AKP'nin çekirdek kadrolarında bile gelinen noktadan rahatsızlık duyan pek çok kişi var. Belki yakın gelecekte onlar da konuşacak.

Geçen hafta Merkez Bankası'nın en tartışmalı olduğu gün bankanın bir yöneticisi ile aynı ortama düştük. Anlattıklarını satırbaşlarıyla paylaşalım:

- Merkez Bankası tıpkı devleti ayakta tutan Maliye, Dışişleri, Genelkurmay gibi önemli bir kurum. İçinde dünyadaki bütün benzer kurumlarda, yani merkez bankalarında çalışabilecek yeterlilikte uzmanlar var.

- Bu uzmanlar ne yazık ki şu anda kırılmış, örselenmiş durumda. Bize, "İki kere iki üç eder, bunu kanıtlayacak formüller getirin" diyorlar.

- Gerçeği anlatmaya çalışıyoruz. Bizi dinleyecek, karar verecek makamlarda liyakat bitti. Osmanlı'yı da Selçuklu'yu da Roma'yı da liyakatin sona ermesi bitirdi.

- Zaman zaman öyle kararlar almak zorunda kalıyoruz ki bu, cenaze evine gidip "Allah daha çok versin", harman yerine gidip "Allah bir daha göstermesin" demeye benziyor.

- Merkez Bankası sürekli kan kaybediyor. Kapalı bir kurum olduğumuz için dışarıdan fazla hissedilmiyor ama her ay birkaç iyi uzmanı kaybediyoruz. Yeni Zelanda, Kanada merkez bankasına gidenler var. Finlandiya merkez bankasına giden oldu.

- Bütün dünya ile bağlantılar çerçevesinde 7 gün, 24 saat ayakta olmak zorundayız. İşleyişi bilen, hızlı ve doğru karar verebilecek uzmanlar gerekli.

Merkez Bankası yöneticisine sorudum:

- Bir iktidar ve siyaset anlayışı değişikliği olduğunda bu kurumlar yeniden ne kadar zamanda toparlanabilir?

Şu yanıtı vardı:

"İçeride o kadar özverili ve yurtsever insanlar var ki kendisine değer verildiğini hissetsin, işe yaradığı duygusunu kazansın çok kısa sürede toparlanır. Yurtdışına gidenlerin tek kaygısı para değil, sadece çok para kazanacağız diye gitmiyorlar. Asıl dert liyakat. Bu korunsun dışarıda alacakları paranın yansına çalışırlar..."

Türkiye'nin en önemli gücü insan, o devreye girince çok şey değişir! Bunun için ilk iş, liyakat dönemini bitirip liyakat dönemine geçmek.

EKONOMİNİN HALLERİ
Servet Yıldırım
servet.yildirim@dunya.com

Ekonomide istikrar için TL'de istikrar

cıkıoğlu, **Istanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan** ve TÜSİAD'ın açıklamaları vardı. Hisarcıkıoğlu ve Bahçivan kurdaki son hareketlerden duydukları endişeyi dile getiriyorlardı. TÜSİAD ise "yeni ekonomi programıyla amaçlanan sonuçlara erişilemeyeceğinin netleştiğini" söyledi. Benzer endişeleri hafta sonunda Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati ile bir araya gelen banka genel müdürlerinin de dile getirdikleri belirtiliyor.

TL'deki istikrarsızlığın nele-re yol açabileceğini geçmişte-ki birçok örnekten dolayı biliyoruz. Türkiye ekonomisinin en iyi dönemlerinin Türk Lirası'nın istikrar kazandığı dönemler olduğunu hatırlıyoruz. Aynı şekilde TL'nin sert değer kaybının yaşadığı dönemlerde ekonomi ve ticaretin durgunluğa girdiğini ve yatırımların durakladığını gördük. Bu konu daha önce birçok ra-

porda, gazetede ve bu köşede de defalarca yazıldı, tartışıldı. (<https://www.dunya.com/kose-yazisi/once-tlde-istikrar-sonra-onarim/640820> <https://www.dunya.com/kose-yazisi/kali-ci-fiyat-istikrari-icin-tlde-istikrar-sart/634907> <https://www.dunya.com/kose-yazisi/turk-lirasinin-deger-kaybina-kayit-siz-kalabilir-miyiz/641504>)

Türkiye ekonomisi dolarize bir ekonomidir. Kur ve fiyatlar arasındaki geçişkenlik bizde diğer birçok ekonomiye göre daha yüksektir. Bu geçişkenlik özellikle TL'nin değer kaybettiği dönemlerde daha güçlü olmaktadır. Böyle bir ekonomik yapıda kur ve enflasyona dair yaşanan yüksek belirsizlik ve özellikle TL'deki aşırı oynaklık şirketlerin fiyatlamalarını ve yatırım planlamasını engelliyor.

Merkez Bankası bile geçen haftaki PPK açıklamasında

2022'nin ilk çeyreğinde "fiyat istikrarının sürdürülebilir bir zeminde yeniden şekillenmesi amacıyla geniş kapsamlı politika çerçevesi gözden geçirme süreci" yürütülmesinden bahsediyor. Eğer gözden geçirme ihtiyacı varsa bu gözden geçirme çok fazla ertelenmeden hemen yapılmalıdır.

Türkiye'nin ihtiyacı olan şey sağlam ve ihtiyatlı bir politika çerçevesi ile kural temelli piyasa ekonomisinden kopmamaktır. Ama önce kurda ve piyasalarda istikrar sağlanmalı ve güven unsuru yeniden tesis edilmelidir. Geçmiş yıllardaki uygulamalar gösteriyor ki; kurda istikrar sağlanmadıkça ekonomide ve piyasalarda istikrar sağlanamıyor. Kısa vadede kurdaki istikrar ise günlük 1-2 milyar dolarlık döviz satışlarıyla değil, TL'de istikrara yönelik para politikası uygulamaları ile sağlanabilir. Böylece üretim ve yatırımın önü açılabilir.

Türk Lirası'nda haftalardır yaşanan sert düşüş ve aşırı oynaklık iş dünyasını tedirgin ediyor, ekonomiyi zorluyor. Merkez Bankası'nın politika faizini indirmesine rağmen uzun vadeli faiz oranları yükseliyor, enflasyon hızla artıyor ve enflasyon beklentileri bozuluyor. Ülkenin risk primi yükselirken, dışarıdan borçlanması daha maliyetli hale geliyor.

İş dünyasını temsil eden kuruluşlar da oluşan rahatsızlığı ve ortaya çıkan tedirginliği dillendirmeye başladılar. Geçen hafta Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisar-

Hükümet faizi dolaylı artırdı

Tersine solk

Türkiye'yi 70 Cent'e muhtaç eden yöntem

Hükümetin açıkladığı dolar garantili mevduat yöntemi Türkiye'ye yabancı değil. Yetmişli yıllarda uygulanan Döviz Çevrilebilir Mevduat sistemi kısa dönemde rahatlık yaratmıştı. Ancak uygulama Türk ekonomisinin dışa bağımlılığını artırmış, Hazine üzerinde önemli bir yük yaratmıştı. Geri ödemelerde de sıkıntı yaşanınca uygulamadan vazgeçilmişti.

Hükümet döviz kurlarını kontrol etmenin yolunu Türk Lirası mevduatlarına dolar garantisi vermekte buldu. Kabine toplantısının ardından yeni uygulamayı anlatan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Vatandaşımızın 'kur yükselecek' diye mevduatını dövizde geçirmesine ihtiyaç kalmayacak" dedi. Erdoğan'ın açıkladığı yöntemde elinde Türk Lirası bulunduranlar paralarını var olan faiz üzerinden vadeli olarak bankalara yatıracaklar, vade sonunda, kur getirisi faizden fazlaysa, hesap sahibine kur üzerinden ödeme yapılacak. Aradaki farkı Hazine karşılayacak. Cumhurbaşkanı Erdoğan ihracatçıların döviz kurundaki dalgalanmadan olumsuz etkilenmemesi için de bir mekanizma kurulduğunu duyurdu. Bu mekanizmaya göre ihracatçıya Merkez Bankası aracılığıyla vadeli kur fiyatı verilecek, arada fark olursa devreye yine Hazine girecek, fark Hazine'ye fatura edilecek. **5'te**

Erdoğan: Bir kenara yazdık

Cumhurbaşkanı kabine toplantısından sonra yine TÜSİAD'ı adını vererek eleştirdi, 'Acil önlem alın-sın' diyen TOBB'u isim vermeden, 'Safını değiştirmekle' suçladı. Erdoğan **Istanbul Sanayi Odasına** da üstü örtülü mesaj verdi, "Merkez Bankasının dövizdeki akıl dışı yükselişi önlemek için yaptığı müdahaleleri aynı paranteze alarak kendilerince cinlik yapanları dikkatle izliyoruz" dedi. **5'te**

Erdoğan, 128 milyar doların sorumluluğunu almadı: Rezerv düşerken yoktum

AK Parti lideri Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, damadı Berat Albayrak ekonomi yönetiminin başından beri eriyen Merkez Bankası rezervlerinin sorumluluğunu almadı. Erdoğan, "Başbakanlığım döneminde bu döviz rezervini 135 milyar dolara kadar çıkardım. Daha sonra bir düşüş yaşandı, yoktum. Cumhurbaşkanıydım" dedi.

İlim Yayma Vakfı'nın ödül töreninde bu açıklamayı yaptı. Göreve geldiklerinde, Türkiye'nin IMF'ye 23,5 milyar dolar borcu

olduğunu söyleyen Erdoğan, o dönemde Merkez Bankası'nın döviz rezervinin 27,5 milyar dolar olduğunu belirtti. Erdoğan, şöyle devam etti:

"Başbakanlığım döneminde bu döviz rezervini 135 milyar dolara kadar çıkardım. Daha sonra bir düşüş yaşandı, yoktum. Cumhurbaşkanıydım. Şimdi yeniden 100 milyar dolar üzerine döviz rezervimiz çıkmış vaziyette. Toparlayacağız, daha yukarılara bu rakam çıkacak. Herhalde George, Hans bunlar gelip

de bizim Merkez Bankamızın döviz rezervini yükseltmeyecek. Biz yükselteceğiz, bundan hiç endişeleniz olmasın. Bizim kasamız boş değil, kasa mevcudumuz gayet iyi. Türkiye'ye karşı oynanan oyunun en etkili silahı haline gelen döviz kurunu dengeye oturtmak da fiyatları makul seviyede tutmak da bizim elimizdedir. Bize inanan, bize güvenen her vatandaşımızı da seferberlik ruhuyla ülkemizin geleceği yarın asrının, bir asrının belirleyicisi bu vizyona sahip çıkmaya davet ediyoruz."

128 milyar doları sırtından Hazine Bakanı "Atıl izli izine karıştı" diyerek sosyal medyadan iktisatçıların düğümüne zorunda kalan Erdoğan'ın damadı Berat Albayrak'ın. Son başbakan Binali Yıldırım'dı. Son Başbakan Binali Yıldırım veda etmiş, başbakanlık kalkmış, cumhurbaşkanlığı sistemine geçilmişti.

Türk Lirası görünümümlü dolar hesabı geliyor

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, 2 saat 45 dakika süren kabine toplantısı sonrasında açıklama yaptı. Türk Lirası mevduatlarında yeni bir model tarif eden Erdoğan "Tasaruflarını değerlendirirken kütdaki yükselişten kaynaklanan kaygılarını gidermek isteyen vatandaşlarımızı yeni bir finansal alternatif sunuyoruz. Bu yeni araç şöyle işleyecektir, insanların bankadaki TL varlığını, mevduat kazancı kur artışından yüksekse bu getiriyi elde ederek. Kur getirisi mevduat kazancının üstünde ise aradaki fark doğrudan vatandaşımıza ödenecek bu kazanç stopaj vergisinden muaf tutulacak" dedi.

Erdoğan'ın bu açıklamasıyla gün içinde yüzde 9'u aşan yükseliş yaşanıyor ve 18 lira sınırına gelen dolar ile 20 lirayı geçen euro hızla düşmeye başladı. Saat 02.30 itibarıyla dolar 13,44, euro ise 15,23'e kadar indi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamalarından satır başları şöyle:

● Finans hareketlerinin, fahis fiyat artışlarının yol açtığı sıkıntılar elbette hepimizin canını yakıyor. Bu konjonktürel sıkıntılara başa çıkabilecek iradeye sahibiz. Hükümet olarak gereken adımları atıyoruz. Stokçuluk, fahis fiyatla günlük hayatı zorlaştıranlar hakkında bakanlıklar ve ilgili kurumlarımız hareket geçmişlerdir. Kurdaki dalgalanmayı durdurarak serbest piyasa ekonomisini kurulları çerçevesinde yeni araçları devreye alıyoruz.

● Asgari ücrette yüzde 50'nin üzerinde artış yaparak en düşük gelir rakamını 4 bin 253 liraya çıkardık. İyverenlerimizin yükünü 450 lira azalttık. Üretimi ve istihdamı desteklemek için çok sayıda paketi hayata geçirdik. Kurdaki dalgalanmayı durdurarak serbest piyasa ekonomisini kurulları çerçevesinde yeni araçları devreye alıyoruz.

İHRACATÇIYA DA KUR FARKI GARANTİSİ

● Bundan sonra hiçbir vatandaşımızın kur daha yüksek olacak diye mevduatını TL'den dövizine çevirmesine ihtiyaç kalmayacak. Döviz mevduatı dalgalanma sebebiyle fiyat vermekte zorlanan ihracatçı firmalarımıza Merkez Bankası aracılığı ile bir

vadeli kur rakamı verilecek. Kur farkı TL olarak ihracatçı firmamıza ödenecek.

BİREYSEL EMEKLİLİK DESTEĞİ %30'A ÇIKIYOR

● Bireysel emeklilik sisteminin cazibesini arttırmak için devlet katkısını yüzde 30'a çıkarıyoruz.

● Devlet iç borçlanma senetlerine buradaki stopaj yüzde 0'a indiriyoruz.

● Vergi yükünü azaltarak uluslararası rekabeti desteklemek amacıyla ihracat ve sanayi şirketleri için kurumlar vergisinde 1 puanlık indirim planlıyoruz.

● Katma değer vergisini yeniden düzenliyoruz. Amacımız kayıt dışı ekonomiyi azaltmak, iş ve yatırım ortamını iyileştirmek, ihracatı özendirerek, firmalarımıza KDV iadesi yoluyla finansmana hızla erişimini sağlamaktır.

● Şirketler tarafından yapılacak temettü ödemeleri üzerindeki stopajı yüzde 10'a indiriyoruz. Yatırım ve fon kazançları kurumlar vergisinden istisna olmasına karşılık diğer fon kar payları istisna dışındaydı. Bu farklılığı ortadan kaldırıyoruz.

5 BİN TON ALTIN PLANI

● Ülkemizde yastık altında 280 milyar dolar değere sahip 5 bin ton altın bulunduğu bilinmektedir. Bu altınların finansal sisteme dahil edilerek ekonomiye kazandırılması için piyasa paydaşlarıyla birlikte yeni araçlar geliştirilecektir.

● Kredi garanti fonu desteğiyle uzun vadeli istihdamı koruma ve destekleme işletme kredileri verilecektir. Ülkemizdeki istikrar ve güven iklimini güçlendirecek tüm tedbirleri ilgili kurum ve meclisimizle süratle hayata geçireceğiz.

ELEŞTİRELİ İNCELİYOR KÜTÜMLERİ SÜRÜKLEYENLERİ DİKKATLE NOT EDİYORUZ

● Ekonomi programımıza yönelik her eleştiriyi dikkatle inceleyip önüne arkasına bakıyoruz. Kur dalgalanması ve fahis fiyat artışından canı yandığı için söylenen vatandaşlarımızı anlıyoruz, iyi niyetle yapılan eleştiriyi samimiyetle değerlendiriyoruz.

● Stürel haktan görünerek Türkiye'nin siyaset, diplomasi,

güvenlikte olduğu gibi ekonomide de hak ettiği yere gelmesine yönelik sinsi çemelerle evvallah etmiyoruz, etmeyeceğiz. Ülkenin hayrına yapılan destek vermeyi bir kenara bırakalım, yaptıkları riyakarlığın bizim nezdimize hükümü yoktur.

● Geçmişte gazete ilanlarıyla hükümet kurup, hükümet kurmuşların iktisat kurallarına hızla dönüşmeli diyerek karın ağrısını gayet iyi biliyoruz. Dövizdeki akıl dışı yükseliş önlemek için Merkez Bankası'nın müdahalelerine karşı kendilerince cinlik yapanları dikkatle izliyoruz.

● Kambyo rejimi diye ülkesini ve milletini sırtından hançerlemek için hangi sinsilikler peşinden koştukları farkındayız. Açıklamalarıyla, analiz adı altında dolaşma sokuçları art niyetli yorumlarıyla milletimizi, ülkeleri gelecekteki konusunda kötümserliğe sürüklemek isteyenleri dikkatle not ediyoruz.

● İnşallah ülkemiz hedefine bir adım daha yaklaştığında bu felaket tellah müfritlerin her dediklerini her sözlerini almalarına yaftalayacağız. Biz bu oyunu kendi kurallarımızla oynayarak hedefimize ulaşacağız. Ülkedeki ekonomi nedir bundan anlamayanların ağzına bakacak halimiz yok. Biz yaşadık ve uyguladık. Faizi ve enflasyonu nereden nereye çektiğimiz ortada.

TÜSİAD'A: BAY KEMAL İLE BİR ARAYA GELİP...

● Korfaz sermayesi başta olmak üzere çok ciddi yatırım anlaşmaları yapıyoruz. Yerli ve uluslararası yatırımcılar milyar dolarlarla ifade edilen projeleri hayata geçiriyor. Bunun son örneği Antalya Havalimanı kapasite artırma ihalesidir. Bu ihaleyi 8 milyar 555 milyon Avro ile en yüksek teklifi veren girişim grubu kazanmıştır. Türkiye burada, Türkiye çokmeddi. Ey TÜSİAD bak Türkiye nerede? Bu ihalenin içinde yerlisi, Fransası, Almanyası var. Siz hala acaba biz bu iktidarı nasıl indiririz diye bunun hesabını yapıyorsunuz. Utanmadan sıkılmadan Bay Kemal'le bir araya geliperken seçimi konuşuyorsunuz. Boşuna sayıklamayın bunlar rüyadır, rüya. Haziran 2023'ü bekleyeceğiz."

BİLİM AKADEMİSİ: ELDEKİ KRİZ DİŞ KAYNAKLI DEĞİL

Ekonomide yaşananlarla ilgili olarak Bilim Akademisi bir açıklama yayınladı. Açıklamada, mevcut durumun devamı halinde ülke genelinde kapanma ve iflasların kaçınılmaz olduğu uyarısı yapıldı.

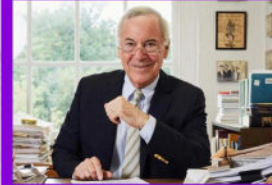

"Türk Lirası'nın Merkez Bankası'nın faiz indirimine başladığı Eylül ayında bu yana sürekli olarak değer kaybetmekte olduğuna dikkat çekilen açıklamada, "Eylül başında 8,3 olan dolar/TL kuru 2,5 ayda %100 artarak 17 Aralık'ta 16,5'e ulaşmıştır. Diğer bir deyişle, 2,5 aylık sürede TL %50 oranında değer kaybetmiş, yurt dışından alınan her ürün ve hizmet %100 pahalalanmıştır. Eylül ayında bu yana izlenen para politikasıyla körüklenen TL'deki muazzam değer kaybı Aralık ayı ortası itibarıyla açık bir döviz kuru krizine dönüşmüştür" denildi.

BU POLİTİKA SÜRERSE İFLASLAR KAÇINILMAZ

Bazı günlerde %10'u bile aşan oranlarda artan döviz kurunun ülke çapında piyasalarda Türk Lirası cinsinden fiyat oluşumunu imkansız hale getirdiği ve piyasalarda bir fiyatlama krizine yol açtığı dile getirilen açıklamada, "Bu gelişmeler çok kısa sürede ticaret kanallarının tahribatına, yatırımların ertelenmesine, üretim ve talebin hızla daralmasına yol açacaktır" vurgusu yapıldı.

"Eldeki kriz dünya konjonktürünün değil, yakın dönemde ülkemizde uygulanan para politikasının zaten zayıf olan iktisadi temeller ile birleşmesinin doğrudan sonucudur" değerlendirilmesinde bulunulan açıklamada, bu politikalarda ısrar edilmesinin durumunda, ülke çapında peş peşe şirket iflas ve kapanmalarının ve işten çıkarmaların yaşanmasının beklenmesi gerektiği dile getirildi.

Dünyaca ünlü ekonomist: Erdoğan rüya görüyor olmalı

Dünyaca ünlü ekonomist Steve Hanke, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın enflasyon açıklamasına "Rüya görüyor olmalı" dedi. Türk sosyal medya kullanıcılarının yakından takip ettiği, Johns Hopkins Üniversitesi'nden ekonomist Prof. Steve Hanke, Twitter hesabından Türkiye'nin gerçek enflasyonunu açıkladı. Erdoğan'ın enflasyon açıklamasına ilişkin "Rüya görüyor" açıklamasını yapan Hanke, Türkiye'nin gerçek enflasyonun yüzde 137,76'dı dedi. Hanke sosyal medya hesabından şu paylaşımı yaptı: "Erdoğan, Türkiye'nin enflasyonunu yıllık yüzde 4'e düşürme sözü verdi. Rüya görüyor olmalı. Türkiye'nin yıllık enflasyonunu yüzde 137,76 olarak ölçüyoruz"

Yazı tura gibi

Gülseren E. Yeniçay

Ben de Bornovalı Cengiz Bulut gibi 'papatya falına' mı baksam?

'Z' Kuşağına anımsatayım:
Cengiz Bulut Bornova'da belediye başkanlığı da yaptı, İzmir milletvekili de seçildi.

İfadesine göre:
Bir kazandı, bir kaybetti...
Bu durumu da 'Papatya falına' bakmaya benzetiyordu. Her seçim öncesi gençlerin yaptığı gibi baharda papatyayı eline alıp, 'Seçileceğim, seçilmeyeceğim!' diye fal bakıyormuş...

Yazacaklarına bakıyorum, bir türlü 'Hangisi daha önemli?' sorusuna yanıt bulamıyorum...
Papatya- Lale zamanı da değil ki!

Kısacak değinirim:
Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK), 'Geçinemiyoruz!' sloganıyla İzmir ve Diyarbakır'da bölgesel mitingler düzenledi. Mitinglerde KESK'e bağlı sendikaların üyeleri, 'Geçinemiyoruz! Emekten, haktan yana bütçe, insanca bir yaşam istiyoruz' yazılı pankartlar taşıdı

İş dünyasındaki tepkiler

Önce **İstanbul Sanayi Odası** Başkanı **Erdal Bahçivan**, Merkez Bankası'nın müdahalelerini şaşkınlıkla izlediklerini açıklarken, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu da 'piyasalarda yaşanan çalkantı ve döviz kurlarının geldiği seviye'nin birçok firmayı hem endişelendirdiğini hem de olumsuz etkilediğini söyledi.

Türk iş dünyasının iki büyük kurumundan sonra bugün de 'patronlar kulübü' TUSİAD'dan eleştiri geldi.

İzmir'deki bazı dernekler de tatil günü benzer açıklamalarını yaptılar.

Benim için çok önemli bir nokta var...
Bunlarla ilgili değil...
Pandemi ile ilgili...
Aşı idi hap idi, bunlar konuşurken çok önemli bir konuyu atıyoruz;
Pandeminin göçmen düşmanlığını tetiklemesini...

Biz diğerlerine benzemiyoruz

Birleşmiş Milletler'in (BM) Uluslararası Göçmenler Günü'nde yayınladığı raporunda, dünya genelinde göçmenlere karşı nefret ve düşmanlığın arttığına dikkat çekildi. Raporla, özellikle pandeminin birçok kişinin yaşamını risk altına attığı bir dönemde göçmenlerin 'kötülenmesine ve dışlanmasına' karşı uyan mesajı verildi. BM verilerine göre, yaklaşık 1 milyar kişi, yani dünya nüfusunun yedide birinden fazlası, göç halinde.

Bunlar arasında 281 milyonu uluslararası göçmen konumunda. 84 milyonu ise çatışmalar, şiddet eylemleri ve iklim değişikliği nedeniyle yurtlarından edilmiş kişiler.

BM Uluslararası Göç Örgütü Direktörü Antonio Vitorino, göçmenlerin birçoğunun daha iyi ekonomik koşullar arayışıyla tehlikeli ve hayati tehdit yaratan yolculukları göze aldığı, birçoğunun da doğal afetler ya da insanların yarattığı sorunlar nedeniyle yaşadıkları yerlerden kaçmak zorunda kaldıklarını söyledi.

Çok sayıda mağdur göçmenin insan kaçakçılarının eline düştüğünün altını çizen Vitorino, COVID-19 salgınının, göçmenlerin karşılaştıkları zorlukları daha da artırdığına vurgu yaptı:

'Kapalı sınırlar, ayrı kalan aile fertleri ve ekonomik istikrarsızlıklarla birlikte, iki yıldır devam eden pandemi yeni bir göçmen karşıtlığı dalgası da yarattı ve göçmenlerin devlet politikalarında kullanıldığını da daha sık görüyoruz. Bunlar kabul edilemez!'

'Mültecilere karşı nefretin nedeni ekonomik kriz mi?' sorusunun yanıtı da şöyle öğreniyoruz:

Göçmenlerin, 'yaşadıkları ülkelerdeki olumlu sosyal ve ekonomik katkılarını' hatırlatan Vitorino, bunun mali değerinin düşük ve orta gelirli ülkelerde geçen yıl 540 milyon dolara ulaştığını belirtti. Vitorino, tüm olumlu katkılarna rağmen birçok ülkede hükümetlerin göçmenleri pandemi sürecinde devreye sokulan sosyal ve ekonomik iyileşme programlarından mahrum bıraktığına vurgu yaptı.

Türkiye ise gerekeni, yani desteğini her türlü sıkıntıya rağmen en iyi şekilde yerine getiriyor.

'Milletin hakemliğine gitmek herkes için en hayırlı seçenek'

ANKARA Milliyet

CHP Genel Başkan Yardımcısı ve Parti Sözcüsü Faik Öztrak, dün Parti Genel Merkezi'nde MYK gündemiyle ilgili basın toplantısı düzenledi. Öztrak özetle şunları söyledi:

ALIN TERİ HEBA OLUYOR: Milli paramız dünyanın tüm para birimleri karşısında pul oluyor. Millettin yıllarca çalışıp, biriktirdiği alın teri heba ediliyor. Milli varlıklarımızın değeri beş paralık oluyor. Koskoca ülkemiz '1 milyoncu' mağazasına çevrildi.

EDEP YAHU: 'Naslar neyi gerektiriyorsa, Onu yapmaya devam edeceğim. Hüküm bu' diyecek kadar ileri gitti. Ülkeyi yangın yerine çevireceksin. Yabancılara talan ettireceksin. Sonra da Muaviye misali, Kuran-ı Kerim sayfalarını yırtıp mızrağa geçirerek kendine kalkan yapmaya kalkacaksın. Edep yahu!

BORÇ YÜKÜ ARTIYOR: Madem faizi indirmek Nas gereği, bu faizi de sıfırlasınız ya. Millettin borç faiz yükü giderek artıyor.

RÜZGARA KARŞI: Enflasyon almış başını giderken, faizi emirle indirmeyi kimse düşünmez. Dünya üzerinde resmi enflasyonu yüzde 30'a yükselirken, faizleri

indirmeye devam edeceğini ilan eden tek ülke biziz. Elbette hepimiz faizlerin düşmesini isteriz. Ama rüzgâra karşı tükürmeye kalkarsanız, o tükürük yüzünüze yapışır. Faizleri düşürmek için, enflasyon beklentilerini ve risk primini düşürmek gerekir. Ülkede kaybolan güveni geri getirmek için, milletin hakemliğine başvurmak, sandığı milletin önüne getirmek tek çaredir.

ASGARİ ÜCRET: Bu haliyle bu düzenleme, ülkemizde iş barışını bozar. Ücret adaletini ortadan kaldırır. Ekonomide kayıt dışılığı artırır. Elden, açıktan maaş ödemeleri artar. Meclis'te ivedilikle düzeltilmelidir.

KULAK VERİLMELİ: TOBB, TÜSİAD, **Istanbul Sanayi Odası** başkanları, ekonomideki akıl dışı gidişi, mahcup da olsa eleştirmeye başladı. Ülkeyi yönetenlere düşen görev, bu eleştirilerden husumet çıkarmak değildir. Eleştirilere ön yargısız kulak vermektir.

SANDIK ÇAĞRISI: Sandık; döviz piyasasına da faize de yapılacak en etkili müdahale olacaktır. Artık daha fazla gecikmeden, milletin hakemliğine gitmek, herkes için en hayırlı seçenektir. Erdoğan sebep enflasyon sonuçtur. Erdoğan değiştirilmeden enflasyon düşmez.

İş dünyası iktidardan kopuyor mu?

Düvize endeksli garantileri tükür tükür ödenen müteahhitlerin, en yakın seçimde mevcut iktidarın değişime olacağını göz ardı ettiklerini düşünmek safiik olur.

Kamu zararına yol açtığı hesabı yapılan kamu özel işbirliği (KÖİ) projeleri için; CHP Lideri **Kemal Kılıçdaroğlu** "kamulaştırma", İYİ Parti Lideri **Meral Akşener** "tiksindirici borçlar" mesajları vererek, "geliyor gelmekte olan" zlınden parmaklarını çekmiyor.

Bu iki olgu üst üste geldiğinde, siyaset ve ekonomi kulüsleri hareketleniyor. Gazeteci **Murat Yetkin**'in kamuoyuna yansıyan iddiasına göre, **Kılıçdaroğlu**'nun "5'li çete" olarak tanımladığı; mega proje İGA'nın ortakları Limak, Makyol, Cengiz, Kolin ve Kalyon'dan oluşan müteahhit grubu; CHP ve İYİ Parti ile temasa geçmek için sıraya girmiş. Bu "dedikodu" geçen

haziran ayından beri iş dünyası ve siyaset kulüslerinin en seksi konularından biri oluverdi. Somut olarak "şu kişiler, bununla görüşmüş" diye anlatılan ve güvenilir kaynaklardan yer ve zaman bilgisi teyitli iki temas biliyoruz.

Bunlardan birini; 30 Eylül tarihli köşemde Ankara adresli "Nene Hatun'da kritik buluşma" diye yazdım, itiraz da gelmedi. Diğerleri İstanbul'un metro inşaatlarını üstelenen konsorsiyum ortaklarından biriyile ilgiliydi. Aslına bakarsanız, "muhalefete diyalog arayışı" dedikodularının çıkmasına neden olan da bu buluşmaydı.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı (İBB) Başkanı **Ekrem İmamoğlu**, AKP iktidarının destekçisi Kalyon

Serpil YILMAZ
syilmaz@soscu.com.tr

İnşaat'ın patronunu Floruya'daki Başkanlık Konutu'nda kabul etmişti.

Bu kulis döndü doladı; sonunda temasın içeriğinin metro hatlarının yapımını üstlenen müteahhitlerin İBB'den hak edislerinin alacağıın müzakeresi olduğu kanaatine varıldı.

Müteahhitler iktidar olasığlı güçlenen muhalefete neden görmüşler isterler? Elbette gelecekte faturanın kendilerine çıkmaması için...

Türk siyasi hayatında iktidar değişiklikleriyle "iflas eden" ya da "ciddi" biçimde darboğaza giren gruplar oldu...

Londra'da sokak bile alsalar AKP müteahhitlerinin ipi hâlâ Erdoğan'ın elinde; bu unutulmamalı.

Yalnız yeni dönemin başka özellikleri var...

Bir kere muhalefet cephesini oluşturan "Millet İttifakı", en geniş çeşitliliğe sahip siyasi yelpazeyi temsil ediyor.

Bugün iktidardan ihale alanı herkese "AKP'nin adamı" nitelemesini yapmak, kolay olmayacak.

İla ki olası ittifakın çok da uzağına düşmeyen dostluklar hatırlanır. Ayrıştırmanın "yasal" zeminden aranacağı keskin. Öte yandan "müteahhitler" dışında Türk ekonomisi eskisi kadar devlete bağlı değil. Sermaye sahiplerinin yurtdışı yatırımları arttı, mal-mülk edindiler...

Off-shore hesapları kabardı... Bakan, şu uçuk dedikodu da kulağıma gelmiyor değil...

"300 aile muhalefete seçim pazarlığı yapıyor muş."

Yok artık!

Borsada kayıp sürüyor

GEÇEN cuma günü, hafta, Borsa İstanbul (BİST) tarihinde görülmemiş hızda hisse satışlarıyla kapandı.

Öğleden sonra öyle büyük bir dip dalga oluşmuştu ki; BİST gün içinde iki kez "devre kesici" sistemini devreye aldı. Dün de BİST100 endeksinde kayıpların yüzde 5'in üzerine çıkması üzerine 15.53.55 itibarıyla devre kesti.

Geçen hafta yurtdışından da TL'ye güvensizlik sinyali veren iki adım atıldı: Yatırım Bankası JP Morgan, TL bazlı yeni algoritmik işlemleri kabul etmeyeceğini, Zürich merkezli İsviçre bankası UBS bundan sonra TL ile ilgili rapor yayımlamayacağı

ğını belirtti. Dolar kurunun 12 Kasım'da 10 TL'yi aşması ile ekonominin üst başığı belli olmuştu; "öngörülemezlik"...

Fırtınalı Cuma'da, saat 14.30 suları iş dünyasının tepe kuruluşu **TOBB** Başkanı **Rifat Hisarcıklıoğlu** uzun uzun aradan sonra, iktidara uyarı niteliğinde "Öngörülebilirliğin temel edilmesini bekliyoruz" tweekti attı.

Peşinden **İstanbul Sanayi Odası** Başkanı **Erdal Bahçivan** dan benzer bir paylaşım geldi.

Bu mesaj ne **TOBB**'un, ne de **İSO**'nun kurumsal web sayfalarında yer aldı.

TÜSİAD'a öfkenin nedeni

ERDOĞAN'ın şimşeklerini TÜSİAD'ın 18 Aralık'ta web sayfasına koyduğu "Genel kabul görmüş iktisat bilimi kurallarına hızla dönülmeli" açıklaması çekti. Erdoğan, TÜSİAD'ın bu açıklamasına ertesi gün katıldığı bir toplantıda yine "Ey" diye başlayıp "Cinsi ve cibilliyeti belli" karşılığını verdi.

Peşinden MÜSİAD'dan gelen destek açıklaması kayıtlara geçmedi bile...

TÜSİAD, Erdoğan'dan bu kadar "sert" karşılık bekliyor muydu; emin değilim. Zira 19 Ekim'de "Yeni Bir Geleceğin İnşası" raporlarını sunarken, kamuoyuna yönelik paylaşımlarını

"ekonomi" konuları ile sınırlandırdıklarını duyurmuşlardı. Yapılan son açıklama da bu çerçevenin içindeydi.

Neticede "Benim tezim" dediği "Faiz neden, enflasyon sonuç" politikasının TL'ye değer kaybettireceği belli. **TOBB** üyesi esnafı mı yatırmı, istihdamı, ihracatı, katma değeri artıracak; yoksa küresel sermayenin de içinde olduğu TÜSİAD'la mı?

Gerçek o ki iktidar dolanım ucunu "kerhen" tutuyor: Bilineçli!

Bu pazartesi iyi başlamadı. Hafta normalleşirse ne ala; normalden koparsa gelecek pazartesi ne yazacağıını inanın ben de öngöremiyorum.

Demokrasi ve hukuk yatırım için yetersiz

YÜKSEK kur düşük faiz dönemindeyiz. İthal girdinin üretimi için yatırım yok. Çünkü hukuk altyapımız yetersiz.

Esfender Korkmaz yazdı 6'da

CEBİMİZDEKİ EL

Esfender Korkmaz

esfender@esfenderkorkmaz.com.tr

Kriz yaratarak krizden çıkılır mı?

Deveye somuşlar; İnişi mi seversin,
çıkışı mı?
Deve cevap vermiş: **Düze kıran mı
girdi?**

Erdoğan: "Yüksek faiz ve düşük kur üzerine kurulu sömürü düzeni ülkemize tekrar dönmeyecek" diyor. Gerçekten 2012'ye kadar devam eden yüksek faiz düşük kur, üretimi ithalata bağımlı yaptı. Çünkü düşük kurla ithal etmek içerde üretmekten daha ucuza geliyordu. İplik fabrikaları kapandı. Pamuk ekimi durdu. Üretimde ithal girdi payı yüzde 40, ihracat mali üretiminde ise yüzde 80 oldu. Cari açık arttı. Dış borç stoku büyüdü.

Bu yanlış o zaman herkes dile getirdi. Ama bu düzeni yürüten de bu gün şikayet eden de eski Başbakan ve bu günkü Cumhurbaşkanı Erdoğan'dır.

Bu gün, tersine yüksek kur düşük faiz dönemi başladı. Üretimde ithal girdi payı azaldı. Çünkü ithal girdinin içerde üretimi için yatırım yok. Yatırım için Hukuk ve demokrasi ve güven altyapısı yok. Dahası artık Türkiye yüksek teknoloji üretmiyor. Teknoloji ithal etmek zorundadır. Yani yüksek kur düşük faize rağmen üretimde ithal girdiye bağımlılık devam ediyor.

Ote yandan faizleri bu kadar düşürmek TL krizini derinleştirdi. İlave istikrar sorunu ortaya çıktı. Yüksek enflasyon, ilaç ve gıda kıtlığı, finanslar ve dış borçlarda temerrüt riski arttı.

İktisat insanlık tarihi boyunca var. Sonradan bilim haline geldi. Alfabetesi ise, insan refahı için "iktisadi denge"dir.

Kur ve faiz dengesi varken, neden yüksek veya düşük faiz, neden yüksek veya düşük kur? Bu ne akla ne de iktisat mantığına ve ne de iktisat bilimine uyar.

Durgunluk ve enflasyonist dönemlerde kamu harcamalarını kısmak veya artırmak suretiyle bütçe fazlası ve açığı verilebilir. Eğer sabit veya yan sabit kur politikası varsa, yatırım ortamı varsa ekonomiyi canlandırmak için ülke riski ve enflasyon dikkate alınarak faizler ayarlanabilir. Ancak ülke riski 520 baz puan iken, enflasyon yüzde 22 iken, **Merkez Bankası**'nın talimatla gösterge faizini yüzde 14 olarak, yani enflasyon ve CDS oranından 13,2 puan daha düşük belirlemesi istikrara dinamit koymak anlamına gelir. Bu kadar yanlış bilmeden yapılabilir mi?

Özetle; Dünyada krizi daha derin bir krizle çözmek anlayışı bir ilktir.

TL krizinin derinleşmesi, iktidardan beslenen bir azınlığı etkilemez. Hatta dolar kuru ile talep garantisi verilen müteahhitlerin karnı ona katlar, ama halkın yüzde 70'ini sıkıntıya sokar. İşletmelerin zora girdiğini, Odalar Birliği, TUSİAD, **İstanbul Sanayi Odası** açıkladı. Siyasi iktidarın çıkar sağlayarak iktidarda kalması mümkün değil. Ayrıca bir istikrar programı hazırlaması da imkansızdır.

Bu şartlarda Türkiye'yi önde tutmak istiyorsak, iki gözüm var;

■ **Martha erken seçim;**

■ **IMF'ye gitmek.**

IMF'ye karşı hepimizde bir tepki var... 2001 krizinde sabit kurdan 180 derece tersi dalgalı kur sistemini getirdi. Kemer sıkma politikası olarak Öcret ve maaşlar hedef enflasyona göre tespit edildi. Ama gerçekleşen enflasyon daha düşük çıkınca, işçi ve memur karlı çıktı. Tarımsal destekler yarı yarıya azaltıldı. Çiftçi kaybetti.

Ancak program üç yıllık idi. AKP ise tarımsal destekleri azaltmaya devam etti. Kendisi 2006 yılında tarımsal destekler milli gelirin yüzde birinden az olamaz diye kanun çıkardı. **Kendi çıkardığı kanuna uymadı. Tarımsal destekler milli gelirin yüzde biri bile olmadı ve en fazla yüzde 0,67 oldu. Son yıllarda yüzde 0,44'e düştü.**

IMF, bizim de payımız olan bir fondur. Eğer stand-bay düzenlemesi yaparsak, aynı zamanda istikrar programı yapmak zorunda kalırız. Kredi olarak en az 50-60 milyar dolar girer. Ayrıca IMF yabancı sermaye açısından Türkiye için bir çpa olur.

IMF'ye gitmek hepimizi üzer, ama ekonomik buhranın derinleşmesi Türkiye'nin geleceğini riske atar. IMF'ye değil, IMF'ye muhtaç edenlere kuzalim. Denize düşen yılanı sanırlar..

İZTOMÜD'den hükümete uyarı: Ekonominin kurallarını uygulayın

TÜSİAD, TOBB, İSO gibi özel sektörün en büyük kuruluşlarının hükümetin TL'yi eriten yanlış kur ve faiz politikasına yaptığı ağır eleştirilerden sonra İzmir iş dünyası da kazan kaldırdı.

İzmir Ticaret Odası Meclis Üyeleri Derneği (İZTOMÜD), uygulanmaya çalışılan "düşük faiz, yüksek kur" sisteminin sürdürülebilir bir ekonomik program ol-

madığının görüldüğünü belirtirken, "Ekonominin kurallarının ivedilikle uygulanmasından başka bir çıkış yolu yoktur" açıklamasını yaptı.

İzmir Ticaret Odası Meclis Üyeleri Derneği (İZTOMÜD), uygulanmaya çalışılan "düşük faiz, yüksek kur" sisteminin sürdürülebilir bir ekonomik program olmadığını görüldüğünü belirtirken,

"Ekonominin kurallarının ivedilikle uygulanmasından başka bir çıkış yolu yoktur" açıklamasını yaptı.

İzmir Ticaret Odası (İZTO) meclis üyelerini bünyesinde barındıran dernek, ekonomi yönetimini eleştiren bir açıklama yaptı. İZTOMÜD açıklaması şöyle: "Üzülerek tespit etmiş bulunmaktayız ki, 2022 yılı 2021 yılından daha sı-

kıntılı geçecek. Uygulanmaya çalışılan düşük faiz, yüksek kur sisteminin sürdürülebilir bir ekonomik program olmadığı görüldü. Denenen ekonomik program dünyanın bütün ülkelerinin uyguladığı politikanın tamamının aksine bir uygulama. Rakamsal verilerin de şeffaf olmadığı bir gerçek. Önümüzde nasıl bir tablo var onu da tam göremiyoruz.